

Gemeente Rapportage

GemRap 2023-I

Inhoudsopgave	blz.
Leeswijzer	3
Voorwoord	4
Samenvatting	6
Programma's	
• 01 Blijven meedoen en talentontwikkeling	9
• 02 Jeugdhulp en Participatie	11
• 03 Gezond en Vitaal	13
• 04 Economie.....	15
• 05 Aantrekkelijk wonen en woonomgeving.....	16
• 06 Ruimtelijke ordening en Sport	18
• 07 Veilige bereikbaarheid	19
• 08 Duurzaam en gastvrij Hoogeveen	20
• 09 Veilig, Zichtbaar en transparant Hoogeveen.....	21
• 10 Overzicht Algemene Dekkingsmiddelen	22
• 11 Overhead.....	23
• 12 Reserves	24
Investerings	25
Bijlage 1: Begrippen Financiële kengetallen.....	27

Leeswijzer

De GemRap kent dezelfde indeling als de Programmabegroting en de Jaarrekening. Op deze manier is er een goede aansluiting tussen GemRap en begroting en op deze manier bouwen we de Jaarrekening als het ware in de loop van het jaar op. In het voorwoord en de samenvatting worden kort de verschillen ten opzichte van de primitieve begroting weergegeven. Voor verdere toelichting op de verschillen verwijzen we naar de toelichtingen per programma.

De opbouw is als volgt:

- Voorwoord van het college
- Samenvatting
- Exploitatie per programma
- Investerings per programma
- Bijlage 1: Begrippen financiële kengetallen

Voorwoord

Beste leden van de gemeenteraad,

Hierbij bieden wij u de 1e GemRap 2023 aan. De GemRap is het belangrijkste middel waarmee wij u tussentijds informeren. U kunt bijsturen over de voortgang van de programmabegroting voor het lopende jaar (2023). Op basis van de uitkomsten van deze GemRap stellen wij een begrotingswijziging voor.

In de GemRap doen we verslag van de financiële afwijkingen die er zijn ten opzichte van de begroting. Afwijkingen kunnen verschillende oorzaken hebben. Zo corrigeren wij onze ramingen op basis van meest recente realisatiecijfers. Daarnaast kunnen de meest recente beleidsinzichten leiden tot voorstellen om de begroting te wijzigen. Voordelen laten we vrijvallen ten gunste van de algemene middelen. Als zich nadelen voordoen proberen we deze eerst op te lossen door beheersmaatregelen in te zetten. Als die er niet of onvoldoende zijn, stellen we voor om de begroting aan te passen.

Begrotingswijziging

We vragen de Raad om de bijbehorende begrotingswijziging vast te stellen. Dat versterkt het budgetbeheer en komt de rechtmatigheid ten goede.

Exploitatie

Deze GemRap bevat de eindejaarsverwachting van de budgetten die per medio mei gold. Op basis van de verwachting in deze GemRap komt de exploitatie ten opzichte van de begroting € 5,969 miljoen voordeliger uit. Dit voordeel komt voornamelijk door middelen die we ontvangen voor de opvang van Oekraïners. De begroting 2023 sluit met een overschot van € 2,434 miljoen. Op basis van deze GemRap wordt er een overschot verwacht van € 8,403 miljoen.

Gemeentefonds

De GemRap is opgesteld op basis van de gegevens die medio mei beschikbaar zijn. Op dat moment was de Meicirculaire er nog niet. We informeren u met een aparte brief over de uitkomsten zodra we onze analyse van de Meicirculaire beschikbaar hebben en nemen net als voorgaande jaren de financiële gevolgen mee in de 2^e GemRap.

Algemene reserve

Op dit moment is de verwachting dat de stand van de algemene reserve eind 2023 € 54,3 miljoen is. In deze stand is het voorlopig saldo van € 27,0 miljoen van de jaarrekening 2022 opgenomen. De accountant heeft de jaarrekeningcontrole nog niet volledig afgerond dus dit saldo is nog niet definitief.

Investerings

In de begroting 2023 hebben we € 22,4 miljoen opgenomen voor investeringen. Dit is inclusief de doorschuif van investeringen vanuit de jaarrekening 2022. We stellen voor enkele investeringen naar voren te halen vanuit 2024. Bij GemRapII komen we terug op welke investeringen niet (volledig) in 2023 kunnen worden uitgevoerd.

Financiële kengetallen

Door o.a. de positieve verwachting van het resultaat in deze GemRap en de toename van de stand van de Algemene reserve komen de financiële kengetallen positiever uit dan begroot. Het verloop van de financiële kengetallen is weergegeven in de samenvatting.

Voorstel

Wij stellen voor dat de Raad kennisneemt van deze GemRap en de bijbehorende begrotingswijziging vaststelt.

Met vriendelijke groet,
College van B&W

Samenvatting

Exploitatie

Het samengevatte beeld over 2023 is als volgt:

Bedragen x € 1.000 (+ is voordeel en - is nadeel)	Eindjaar prognose
Oorspronkelijke begroting	2.434
GemRapI	5.969
Eindjaarprognose GemRapI	8.403

We verwachten dat de exploitatie ten opzichte van de begroting € 5,969 miljoen voordeliger gaat uitpakken. Onderstaande tabel geeft een overzicht van de afwijkingen per programma. De afwijkingen groter dan € 25.000 worden per programma toegelicht.

Programma (Bedragen x €1.000) (- = nadeel, + is voordeel)	Actuele begroting	Eindjaar prognose	Afwijking
01 Blijven Meedoen & talent-ontwikkeling	-12.291	-12.320	-29
02 Jeugdhulp en Participatie	-53.115	-54.891	-1.776
03 Gezond en Vitaal	-24.168	-23.420	747
04 Economie	-2.047	-2.053	-6
05 Aantrekkelijk wonen en woonomgeving	-16.489	-17.108	-619
06 Ruimtelijke ordening en sport	-7.270	-7.441	-172
07 Veilige bereikbaarheid	1.419	1.290	-129
08 Duurzaam en gastvrij Hoogeveen	-1.720	-1.738	-18
09 Veilig, Zichtbaar en transparant Hoogeveen	-8.658	-3.264	5.695
10 Overzicht algemene dekkingsmiddelen	154.559	155.994	1.435
11 Overzicht overhead	-21.543	-21.577	-34
12 Reserves	-6.244	-5.370	874
13 Het geraamde resultaat	-2.434	-2.434	0
Totaal afwijking	0	5.969	5.969

Algemene reserve

In onderstaand overzicht is het verloop van de algemene reserve weergegeven op basis van de concept jaarrekening 2022 en programmabegroting 2023:

Algemene reserve	2023	2024	2025	2026	2027
Stand op 1-1	22.913	54.312	61.220	68.483	75.623
Onttrekkingen:					
Bestemmingsvoorstellen 2022	-1.925	-	-	-	-
Totaal onttrekkingen	-1.925	0	0	0	0
Stortingen:					
Reservering algemene reserve	200	200	200	200	200
Reservering algemene reserve (Schone lei)	3.500	5.000	5.500	5.500	5.500
Winstnemering uit grondexploitaties	2.624	1.708	1.563	1.440	1.440
Saldo jaarrekening 2022 (concept jaarrekening)	27.000	-	-	-	-
Totaal stortingen	33.324	6.908	7.263	7.140	7.140
Stand op 31-12	54.312	61.220	68.483	75.623	82.763

Investerings

Het beeld van de voortgang van de investeringsplanning is samengevat het volgt:

Investerings bedragen x € 1.000	Lasten
Opgenomen in Begroting 2023	9.570
Riolering (uit Begroting 2023)	2.984
Doorschuif uit Jaarrekening 2022 (inclusief riolering)	9.525
Totaal begroot 2023 GemRapI	22.079
Eindjaar prognose GemRapI	23.217

In de programmabegroting 2023-2026 is voor het jaar 2023 € 9,570 miljoen opgenomen voor investeringen. Daarnaast is er € 2,984 miljoen opgenomen voor investeringen in riolering. Vanuit de jaarrekening 2022 wordt € 9,525 miljoen aan investeringen doorgeschoven naar 2023. Zo komen we op een totaal begroot bedrag van € 22.079 miljoen. Van enkele investeringen (als voorbeeld onderwijshuisvesting) is nog niet duidelijk of we het investeringsbedrag wel in 2023 zullen uitgeven. Bij de 2^e GemRap denken we hier meer zicht op te hebben.

De eindejaar prognose komt € 1,138 miljoen hoger uit, dit betreft een drietal investeringen;

- Herinrichting sportpark Elim (€ 718.000). Op 9 maart is het plan voor de herinrichting sportpark Elim al vastgesteld inclusief de financiële consequenties door de raad. In de begrotingswijziging bij deze GemRap nemen we deze investering op in 2023.
- Vervanging kunstgrasveld 3 in Bentinckspark. Onlangs is gebleken dat veld 3 is afgekeurd. Deze investering stond gepland voor 2024. Het college heeft besloten deze investering (€ 375.000) naar voren te halen in 2023.
- Damwand industriehaven: Er is voor 2024 € 1,770 miljoen opgenomen voor de vervanging van de Damwand Industriehaven NZ. Om de uitvoering ook daadwerkelijk in 2024 te kunnen starten maken we nu al wat voorbereidingskosten (€ 45.000). Deze kosten verrekenen we met het budget van 2024.

Financiële kengetallen

Op basis van de uitkomsten van de jaarrekening 2022 en deze GemRap hebben we de financiële kengetallen geactualiseerd. In onderstaand overzicht houden we rekening met de signaleringswaarden zoals opgenomen in de kadernota 2024. Alle financiële kengetallen zijn positiever dan opgenomen in de begroting 2023. In bijlage 1 is een beschrijving van de financiële kengetallen opgenomen.

Kengetal	Signaleringswaarde	Begroot 2023	Eindjaar Prognose
Netto schuldquote	< 90%	59%	49%
Solvabiliteit	> 35%	15%	26%
Structurele exploitatieruimte	> 0%	3,05%	4,74%
Weerstandsvermogen	> 2,0	1,92	2,83
Grondexploitatie	< 20%	6,12%	5,46%

Netto schuldquote

We verwachten in 2023 meer inkomsten dan begroot. Daarnaast hoeven we minder leningen aan te trekken dan verwacht. Hierdoor is het percentage netto schuldquote lager dan begroot.

Solvabiliteit

Omdat de verwachte stand van de algemene reserve op 31-12-2023 hoger is dan begroot neemt het eigen vermogen toe, waardoor de solvabiliteit ook toeneemt.

Structurele exploitatieruimte

Door het verwachte voordeel in deze GemRap ten opzichte van de begroting wordt de exploitatieruimte voor 2023 beter.

Weerstandsvermogen

De actualisatie van de benodigde weerstandscapaciteit uit de jaarrekening 2022 hebben we overgenomen en deze is gestegen van € 16,5 miljoen naar € 19,1 miljoen. Maar omdat de verwachte stand van de algemene reserve op 31-12-2023 ook hoger is dan begroot neemt de beschikbare weerstandscapaciteit toe, waardoor het weerstandsvermogen ook stijgt van 1,92 naar 2,83.

Grondexploitatie

Het kengetal grondexploitatie neemt toe, omdat hier de boekwaarden worden afgezet tegen de baten en bij deze GemRap hebben we meer baten dan begroot.

01 Blijven Meedoen & talent-ontwikkeling

Taakveld (Bedragen x €1.000) (- = nadeel, + is voordeel)	Actuele begroting	Eindjaar prognose	Afwijking
080 Overige baten en lasten	-1	-1	
410 Openbaar basisonderwijs	-49	-49	
420 Onderwijshuisvesting	-5.284	-5.767	-483
430 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-2.318	-1.726	592
530 Cultuurpresentatie, cultuurproduct	-2.793	-2.861	-68
540 Musea	-30	-30	
550 Cultureel erfgoed	-95	-117	-22
560 Media	-1.722	-1.769	-47
Totaal saldo	-12.291	-12.320	-29

Toelichting

420 Onderwijshuisvesting

Met het voortgezet onderwijs hebben we contractuele afspraken over de verantwoordelijkheid in de huisvesting. Op basis van deze afspraken kunnen we de taakstelling van € 300.000 niet invullen. We zijn met de schoolbesturen in het VO nog in gesprek over de ontwikkeling van leerlingaantallen en de gevolgen voor huisvesting en financiering. Ook is in de overeenkomst met het voortgezet onderwijs afgesproken dat we de jaarlijks huisvestingsbijdrage indexeren op basis van de consumentenprijs-index. Bij het opstellen van de begroting 2023 zijn uitgegaan van een indexering van 3%. De indexering bedraagt daadwerkelijk 10%. Door het niet invullen van de taakstelling en de hogere indexering hebben we in 2023 een nadeel van € 443.000 op de huisvestingsbijdrage van het VO. Daarnaast wordt er een extern adviseur ingehuurd voor het beleid op onderwijshuisvesting wat niet is begroot. De kosten hiervoor worden ingeschat op € 24.000. Verder zitten er diverse geringe verschillen op de lasten van o.a. ozb, gas, elektra op verschillende onderwijsgebouwen van per saldo € 16.000.

430 Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Voor OAB ontvangen we € 2 miljoen Rijksmiddelen. Daarnaast hebben we € 500.000 gemeentelijke middelen beschikbaar voor OAB. De verwachting is dat we meer werkzaamheden voor OAB kunnen verrichten dan voorgaande jaren. Desondanks is de verwachting voor 2023 dat € 350.000 van de beschikbare gemeentelijke middelen niet nodig is.

Onderdeel van de financiële vertaling van het programmaplan 'Herontwerp Sociaal Domein 2022-2025' is een besparing op het professioneel welzijnswerk. We hebben met de SWW een akkoord bereikt over de invulling van de besparing van in totaal € 260.000 per jaar. Er wordt € 40.000 bespaard door verlaging van de personeelskosten/coördinatiekosten van Mantelzorg Vitaal, € 42.000 bespaard door het efficiënter inrichten van de coördinatie/ondersteuning van vrijwilligers die worden ingezet bij de verschillende diensten die de SWW biedt waaronder informele zorg en maatjesdiensten en als laatste wordt er € 50.000 bespaard door verlaging van personeelskosten/coördinatiekosten van dagontmoeting voor ouderen. Voor taakveld 430 een totale besparing van € 78.000.

In de begroting is het budget voor de verstrekte subsidie niet op de juiste plek begroot. Er dient daarom een budget neutrale begrotingswijziging plaats te vinden van programma 'Blijven meedoen en Talentontwikkeling' naar 'Ruimtelijke ordening en sport' van € 80.000.

530 Cultuurpresentatie, cultuurproduct

In de begrotingsvergadering van de Raad op 10 november 2022 is de motie 'Indexatie culturele instellingen' aangenomen. De opdracht was om de bijdragen te indexeren met terugwerkende kracht per 1 januari 2023 en de financiële gevolgen hiervan mee te nemen bij de GemRap. Om uitvoering te geven aan de motie heeft het College op 21 februari ingestemd met het voorstel tot indexeren van de subsidies aan de stichtingen Bibliotheek, Cultuurhuis, Scala (of diens opvolger) en CultuurKlik. Besloten is om voor de hoogte van de indexatie jaarlijks het percentage te hanteren zoals wordt toegepast in de gemeentelijke begroting voor de gemeentelijke inkomsten zoals OZB en leges. Voor 2023 is dit percentage 3%.

In totaal betekent dit een stijging in 2023 van € 99.138 verdeeld over drie taakvelden:

- Taakveld 530 € 47.375 activiteitensubsidies bibliotheek t.b.v. cultuureducatie, cultuurtraject, cultuurmenu, kunstcarrousel, subsidies Cultuurhuis (Tamboer en Het Podium), CultuurKlik en rechtsopvolger Scala.
- Taakveld 560 € 47.249 algemene bijdrage bibliotheek en activiteitensubsidie bibliotheek t.b.v. verhalenwerf.
- Taakveld 430 € 4.513 activiteitensubsidies bibliotheek t.b.v. erfgoededucatie, geletterdheid, taalhuis en boekenpret.

Door de verschuiving van de investering bij de Tamboer van 2022 naar 2023 beginnen de kapitaal-lasten ook een jaar later vanaf 2024. Dit geeft in 2023 een voordeel van € 43.000.

Mogelijk zullen er geen inkomsten € 61.000 meer komen in verband met faillissement Scala.

Per saldo is er een nadeel van € 68.000 op dit taakveld.

560 Media

De hogere kosten ten opzichte van de begroting van € 47.000 betreft de indexatie van de algemene bijdrage en de activiteitensubsidie verhalenwerf van de bibliotheek. Voor de toelichting hierop verwijzen we naar taakveld 530.

02 Jeugdhulp en Participatie

Taakveld (Bedragen x €1.000) (- = nadeel, + is voordeel)	Actuele begroting	Eindjaar prognose	Afwijking
080 Overige baten en lasten	-1	-1	
610 Samenkracht en burgerparticipatie	-1.245	-1.210	35
620 Wijkteams	-1.452	-1.537	-85
630 Inkomensregelingen	-4.895	-4.845	50
640 Begeleide participatie	-20.733	-20.985	-252
650 Arbeidsparticipatie	-1.687	-1.821	-134
671 Maatwerkdienstverlening 18+	-70	-70	
672 Maatwerkdienstverlening 18-	-18.037	-20.091	-2.054
682 Geëscaleerde zorg 18-	-2.968	-2.303	664
710 Volksgezondheid	-2.027	-2.027	
Totaal saldo	-53.115	-54.891	-1.776

Toelichting:

610 Samenkracht en burgerparticipatie

Voor een juiste verantwoording van budgetten op de juiste taakvelden is er een budget van € 35.000 verplaatst van taakveld '610 Samenkracht en burgerparticipatie' naar '620 Wijkteams'.

620 Wijkteams

Voor een juiste verantwoording van budgetten op de juiste taakvelden is er een budget van € 35.000 verplaatst van taakveld '610 Samenkracht en burgerparticipatie' naar '620 Wijkteams'.

Op basis van een collegebesluit in het kader van buurtgezinnen, wordt de financiële verwerking daarvan in deze rapportage verwerkt. Het betreft een verschuiving van € 50.000 van het taakveld '672 Maatwerkdienstverlening 18-' naar '620 Wijkteams'.

630 Inkomensregelingen

De trend van de afgelopen jaren is dat we minder kwijtscheldingen verrichten. De verwachting voor 2023 is dat we € 50.000 minder kwijtschelden dan vooraf begroot.

640 Begeleide participatie

Conform de begroting van Stark wijkt de prognose per saldo € 37.000 nadelig af.

Onderdeel van de financiële vertaling van het programmaplan 'Herontwerp Sociaal Domein 2022-2025' is een besparing op het welzijnswerk. Bij het opstellen van de begroting 2023 was nog niet bekend op welke onderdelen de besparing gerealiseerd zou worden en is daarom op dit taakveld gezet. Deze invulling is nu wel bekend en tegenover dit nadeel staat een voordeel van € 132.000 op taakveld 610 in het programma 'Gezond en Vitaal' en een voordeel van € 78.000 op taakveld 430 in het programma 'Blijven meedoen en Talentontwikkeling'.

650 Arbeidsparticipatie

Voor asiel en inburgering in 2023 hebben we bij de septembercirculaire 2022 € 134.000 ontvangen. Het college heeft besloten dit geld voor dit doel in te zetten. In 2020, 2021 en 2022 zijn 216 statushouders gehuisvest. 40% hiervan zijn kinderen.

672 Maatwerkdienstverlening 18-

Bijstelling van het budget voor het aandeel van de gemeente Hoogeveen voor de JHRD van € 66.500 omdat het budget niet meer toereikend is. In de kadernota is dit al vermeld voor de jaren 2024 en verder. In deze rapportage wordt de bijstelling gedaan voor 2023.

Met de invoering van de nieuwe verordening c.q. beleidsregels zien we een gestage daling van € 300.000 (voordeel) de inzet van PGB.

De kosten jeugdzorg vallen in 2023 per saldo € 800.000 hoger uit dan begroot. Deze prognose is gebaseerd op de huidige voorzieningen en de verwachte ontwikkelingen op basis van historistische gegevens. In hoeverre dit zich daadwerkelijk zo zal ontwikkelen, gaan we de komende maanden ervaren. Het nadeel van € 800.000 valt als volgt te verklaren:

- Een nadeel van € 930.000 doordat we bij het opstellen van de meerjarenbegroting 2022 een besparing hebben meegenomen als gevolg van de hervormingsagenda jeugd. Inmiddels ligt er een principeakkoord welke vanaf 2024 in werking moet gaan treden. Hierdoor is de ingeboekte besparing voor 2023 van € 930.000 niet gerealiseerd.
- We hebben een nadeel van € 180.000 doordat we bij het opstellen van de begroting 2023 per abuis niet over het hele jeugdbudget een indexatie van 6% hebben toegepast. Over de onderdelen LTA, pleegzorg en gecertificeerde instellingen heeft geen indexatie van 6% plaatsgevonden.
- De kosten jeugd lijken op basis van de huidige prognose € 310.000 lager uit te vallen. In de begroting is rekening gehouden met de bijsturingen vanuit het herontwerp sociaal domein. De lagere kosten jeugd (ten opzichte van de begroting) zouden het gevolg kunnen zijn van de (sociaal domein brede) bijsturingen.

Voor de transformatie opgave Jeugd regionaal beheert gemeente Hoogeveen de van het Rijk in 2018, 2019 en 2020 ontvangen gelden voor de 12 Drentse gemeenten. Jaarlijks worden de te besteden middelen ten laste van deze gelden gebracht op basis van een begroting vastgesteld door het ABO (Algemeen Bestuurlijk Overleg van de 12 Drentse gemeenten). De begroting voor 2023 met een totaal uitgavenbedrag van € 874.250, wordt via de GemRap opgenomen in de begroting van Hoogeveen. De dekking hiervan vindt plaats door een onttrekking aan de reserve Transformatie Jeugd (*programma 12 reserves*).

672 Maatwerkdienstverlening 18- / 682 Geëscaleerde zorg 18-

Voor jeugd is er sinds 2023 een nieuwe taakveldindeling. Met de begroting moest hier voor het eerst op basis van de nieuwe indeling worden begroot. Dit was enigszins koffiedik kijken. Na de eerste paar maanden is het duidelijker hoe de begroting realistisch kan worden verdeeld over de nieuwe taakvelden. Hierdoor vindt er een budget neutrale wijziging plaats van '682 Geëscaleerde zorg 18-' naar 672 Maatwerkdienstverlening 18-'. Voor het taakveld 672 'Maatwerkdienstverlening 18-' betekent dit een nadeel van € 664.000 en voor taakveld 682 'Geëscaleerde zorg 18-' is dit een voordeel.

03 Gezond en Vitaal

Taakveld (Bedragen x €1.000) (- = nadeel, + is voordeel)	Actuele begroting	Eindjaar prognose	Afwijking
080 Overige baten en lasten	-1	-1	
110 Crisisbeheersing en Brandweer	-17	-23	-6
570 Openbaar groen en (openlucht)recreatie	-29	-33	-4
610 Samenkracht en burgerparticipatie	-3.607	-3.527	80
620 Wijkteams	-602	-610	-8
630 Inkomensregelingen	-424	-424	
660 Maatwerkvoorziening (Wmo)	-3.304	-3.318	-14
671 Maatwerkdienstverlening 18+	-17.440	-17.344	96
672 Maatwerkdienstverlening 18-	-10	-10	
681 Geëscaleerde zorg 18+	44	472	428
710 Volksgezondheid	-773	-761	12
720 Riolering	1.995	2.158	162
Totaal saldo	-24.168	-23.420	747

Toelichting

610 Samenkracht en burgerparticipatie

Onderdeel van de financiële vertaling van het programmaplan 'Herontwerp Sociaal Domein 2022-2025' is een besparing op het professioneel welzijnswerk. We hebben met de SWW een akkoord bereikt over de invulling van de besparing van in totaal € 260.000 per jaar. Er wordt € 40.000 bespaard door verlaging van de personeelskosten/coördinatiekosten van Mantelzorg Vitaal, € 42.000 wordt bespaard door het efficiënter inrichten van de coördinatie/ondersteuning van vrijwilligers die worden ingezet bij de verschillende diensten die de SWW biedt waaronder informele zorg en maatjesdiensten en € 50.000 wordt bespaard door verlaging van personeelskosten/coördinatiekosten van dagontmoeting voor ouderen. Voor taakveld 610 bedraagt de totale besparing € 132.000.

Daarnaast is in de decembercirculaire 2022 programma een budget van € 39.000 beschikbaar gesteld aan de gemeente Hoogeveen voor het programma WOZO. Dit budget is via een bestemmingsvoorstel overgeheveld naar 2023 ten behoeve van de doorontwikkeling van de uitvoeringsagenda programmaplan Sociaal Domein.

671 Maatwerkdienstverlening 18+

De prognose van WMO-begeleiding voorspelt een volumegroei van 10%. Hierdoor verwachten we een kostenstijging van € 155.000 voor WMO-begeleiding.

De prognose van WMO PGB Thuishulp en begeleiding voorspelt dat er minder PGB's worden afgegeven. Hierdoor kunnen we de raming naar beneden bijstellen met € 313.000.

Als laatste hebben we de taakstelling met betrekking tot het herontwerp sociaal domein verlaagd met € 55.000. In de financiële vertaling van het programmaplan "Herontwerp Sociaal Domein" wordt een besparing voorzien van € 55.000 in 2023 door het inrichten van wijksteunpunten en

ontmoetings- en herstelactiviteiten voor kwetsbare inwoners (Huis van de Buurt). Deze activiteiten worden medio 2023 opgestart en gaan pas in 2025 renderen. Dit is ook meegenomen in de kadernota 2024.

681a Geëscaleerde zorg 18+Maatwerkdienstverlening 18+

De afwijking bij taakveld 681a betreft voornamelijk het te verwachten overschot op beschermd wonen. In de laatste prognose van centrumgemeente Assen wordt in 2023 weer een substantieel overschot verwacht. Voorzichtigheidshalve gaan we ervan uit dat de helft van het verwachte overschot daadwerkelijk wordt gerealiseerd. De verwachte afwijking ten opzichte van de begroting voor beschermd wonen bedraagt dan € 428.000.

720 Riolering

In deze GemRap 1 zijn de cijfers 2023 van het nieuwe RWP (Riool- en Waterprogramma) 2023-2028 verwerkt die op 22 december 2022 is vastgesteld. Daarnaast is er in 2022 minder geïnvesteerd in rioleringsprojecten en is er een voordeel van ongeveer € 77.000 op de kapitaallasten. Dit voordeel wordt verrekend met de voorziening riolering.

In het nieuwe RWP 2023 -2028 hebben we rekening gehouden met hogere baten rioolheffing van € 146.724. Op basis van de aanslagen 2023 kunnen we deze raming naar boven bijstellen naar € 162.255. Conform het BBV zijn de meeropbrengsten van de rioolheffing niet beklemd en vallen daarmee vrij ten gunste van het resultaat.

04 Economie

Taakveld (Bedragen x €1.000) (- = nadeel, + is voordeel)	Actuele begroting	Eindjaar prognose	Afwijking
030 Beheer overige gebouwen en gronden	-244	-243	1
080 Overige baten en lasten	-1	-1	
310 Economische ontwikkeling	-998	-998	
320 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	997	997	
330 Bedrijvenloket en bedrijfsregeling	-506	-506	
340 Economische promotie	-513	-521	-7
830 Wonen en bouwen	-782	-782	
Totaal saldo	-2.047	-2.053	-6

Toelichting:

Geen afwijken > € 25.000.

05 Aantrekkelijk wonen en woonomgeving

Taakveld (Bedragen x €1.000) (- = nadeel, + is voordeel)	Actuele begroting	Eindjaar prognose	Afwijking
050 Treasury	-13	-13	
080 Overige baten en lasten	-1	-1	
120 Openbare orde en veiligheid	-15	-15	
210 Verkeer en vervoer	-9.042	-9.120	-78
570 Openbaar groen en (openlucht)recreatie	-5.963	-5.963	
610 Samenkracht en burgerparticipatie	-771	-1.213	-442
750 Begraafplaatsen en crematoria	699	599	-100
820 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	1.121	1.121	
830 Wonen en bouwen	-2.504	-2.504	
Totaal saldo	-16.489	-17.108	-619

Toelichting

210 Verkeer en vervoer (Verkeerslichteninstallaties)

Ten opzichte van de begroting is er sprake van een nadeel van ongeveer € 54.000 door hogere kapitaallasten. Diverse voorgenomen investeringen zijn inmiddels gereed of hoger uitgevallen. Bij het opstellen van de begroting 2023 is hier niet voldoende rekening mee gehouden.

210 Verkeer en vervoer (openbare verlichting)

Op basis van ontvangen voorschotfacturen voor het elektriciteitsverbruik verwachten we dat de kosten bijna € 24.000 hoger uit zullen vallen dan begroot.

610 Samenkracht en burgerparticipatie (MFC Krakeel)

Door de harmonisatiewet van de kinderopvang wordt er huur ontvangen voor gebruik van 2 zalen door de gebruiker Kinderopvang Spelerwijs. Op basis van realisatiecijfers van het afgelopen jaar ramen we de opbrengst voor huuropbrengst structureel op € 15.000. De financiële ontwikkeling voor de jaren 2024 en verder zijn bij de kadernota aangedragen.

610 Samenkracht en burgerparticipatie (Buurthuizen en peuterspeelzalen)

Per saldo verwachten we bij de buurthuizen en peuterzalen een tekort van ongeveer € 72.000. Dit komt voornamelijk doordat er in 2022 een opdracht gegeven voor het renoveren van toiletten en kleedruimten in buurthuis de Cirkel in Noordscheschut. De aannemer heeft echter de opdracht pas in het eerste kwartaal 2023 uitgevoerd.

Voor het Maatschappelijk noodfonds energielasten is € 350.000 opgenomen (collegebesluit 24 januari 2023) en € 35.000 voor verduurzaming maatschappelijk vastgoed. (Collegebesluit 20 april 2023) Deze kosten waren ten tijde van de begroting nog niet bekend. In het collegebesluit is opgenomen dat eerst het totaal aan lasten wordt verwerkt in de GemRap, waarbij gedurende 2023 wordt beoordeeld of er nog lasten doorgeschoven dienen te worden naar boekjaar 2024.

750 Begraafplaatsen en crematoria

Onderhoud gebouwen

Op basis van de geactualiseerde onderhoudsinspectie voor gemeentelijk vastgoed zijn de budgetten in 2022 voor onderhoud aangepast. Helaas is bij het opstellen van de begroting 2023 het inlezen van

de cijfers niet helemaal goed gegaan. Bij deze GemRap corrigeren we afgerond € 95.000 voor het jaar 2023. De financiële ontwikkelingen voor de jaren 2024 t/m 2027 zijn bij de kadernota 2024 aangedragen.

Reinigingsrechten containers begraafplaatsen

De jaarlijkse kosten voor het ledigen van de containers op de begraafplaatsen zijn € 5.000 hoger dan de raming die in de begroting is opgenomen. We verhogen het budget daarom structureel. De financiële ontwikkelingen voor de jaren 2024 t/m 2027 zijn bij de kadernota 2024 aangedragen.

06 Ruimtelijke ordening en sport

Taakveld (Bedragen x €1.000) (- = nadeel, + is voordeel)	Actuele begroting	Eindjaar prognose	Afwijking
080 Overige baten en lasten	-1	-1	
510 Sportbeleid en activering	-669	-749	-80
520 Sportaccommodaties	-6.342	-6.326	16
810 Ruimtelijke ordening	-1.042	-1.143	-101
830 Wonen en bouwen	784	777	-7
Totaal saldo	-7.270	-7.441	-172

Toelichting

510 Sportbeleid en activering

In de begroting is het budget voor de verstrekte subsidie niet op de juiste plek begroot. Er dient daarom een budgetneutrale begrotingswijziging plaats te vinden van programma 'Blijven meedoen en Talentontwikkeling' naar 'Ruimtelijke ordening en sport' van € 80.000.

810 Ruimtelijke ordening

Voor de verleende omgevingsvergunning voor de uitbreiding van het energiestation Green Planet in Pesse, vindt in juli 2023 de behandeling van de beroepszaak plaats. Hiervoor wordt juridische ondersteuning ingehuurd. Verwachting is dat de kosten hiervoor minimaal € 10.000 bedragen. Later in het jaar volgt een zitting bij de Raad van State waarvoor ook juridische ondersteuning noodzakelijk is, met de daarbij behorende kosten.

Bij alle bestemmingsplanprocedures die nu lopen zijn er anterieure overeenkomsten afgesloten of is er een grondexploitatie opgesteld. Dit betekent dat er voor de lopende bestemmingsplanprocedures geen legesopbrengsten zijn dit jaar. Vanwege de inwerkingtreding van de Omgevingswet per 1 januari 2024 worden er geen bestemmingsplanprocedures meer opgestart. In plaats hiervan wordt er gebruik gemaakt van een uitgebreide Wabo procedure in afwijking van het bestemmingsplan. De legesopbrengsten worden elders geboekt.

Per saldo levert dit een negatief resultaat op van € 101.000.

07 Veilige bereikbaarheid

Taakveld (Bedragen x €1.000) (- = nadeel, + is voordeel)	Actuele begroting	Eindjaar prognose	Afwijking
063 Parkeerbelasting	2.675	2.715	40
080 Overige baten en lasten	-1	-1	
210 Verkeer en vervoer	-239	-239	
220 Parkeren	-742	-811	-69
250 Openbaar vervoer	-279	-379	-100
660 Maatwerkvoorziening (Wmo)	6	6	
Totaal saldo	1.419	1.290	-129

Toelichting

063 Parkeerbelasting

Ten opzichte van voorgaande jaren is er tot op heden een positieve ontwikkeling in de parkeer-opbrengsten. De geraamde opbrengsten worden met €40.000 naar boven bijgesteld.

220 Parkeren

De stijging van de lasten worden door een aantal zaken veroorzaakt. Allereerst zijn de parkeer-automaten aan het einde van hun levensduur. Dit zorgt voor hogere onderhoudskosten dan van tevoren was begroot. De extra lasten bedragen € 47.000. Daarnaast is er stijging geweest van de elektriciteitsprijzen. Deze stijging zorgt voor een toename van € 17.000 in energielasten. Als laatste zijn er afrekeningen ontvangen van voorgaande jaren. Hierdoor nemen de lasten met € 4.000 toe.

250 Openbaar vervoer

De stijging van de lasten voor stadsbus de Bij zijn verhoogd op basis van de NEA-index van 13,7%. Dit leidt tot een nadeel van € 100.000. De stijging van de lasten zal structureel zijn.

Per saldo levert dit een negatief resultaat op van € 129.000.

08 Duurzaam en gastvrij Hoogeveen

Taakveld (Bedragen x €1.000) (- = nadeel, + is voordeel)	Actuele begroting	Eindjaar prognose	Afwijking
080 Overige baten en lasten	-1	-1	
120 Openbare orde en veiligheid	-56	-56	
340 Economische promotie	-357	-370	-13
570 Openbaar groen en (openlucht)recreatie	-81	-87	-6
730 Afval	1.145	1.145	
740 Milieubeheer	-2.369	-2.369	
Totaal saldo	-1.720	-1.738	-18

Toelichting

730 Afval

Binnen de afvalbegroting wordt er per saldo een voordeel verwacht van afgerond € 510.000. Het voordeel binnen de afvalbegroting wordt gestort in de egalisatievoorziening reiniging en valt niet vrij in algemene middelen.

Lasten: 75.000 nadeel

Bij de begroting was geen rekening gehouden met afkeurkosten waardoor er ook geen bedrag begroot was. Op basis van de eerstekwartaalcijfers worden de kosten ingeschat op € 75.000.

Baten: 585.000 voordeel

Het voordeel op de baten wordt veroorzaakt door de onderstaande punten:

- Op basis van de aanslagoplegging in 2023 wordt de opbrengst voor afvalstofheffing verhoogd met afgerond € 597.000.
- Bij het opstellen van de begroting 2023 is geen rekening gehouden met opbrengsten textiel en een vergoeding van het verbruik van containers. Op basis van de tarieven en de verwachte hoeveelheden wordt de opbrengst begroot op € 40.000.
- Daar tegenover staat dat de vergoeding voor OPK (oud, papier en karton) lager uitvallen dan geraamd (€ 52.000). Dit is berekend met de lagere marktprijs ten opzichte van 2022.

09 Veilig, Zichtbaar en transparant Hogeveen

Taakveld (Bedragen x €1.000) (- = nadeel, + is voordeel)	Actuele begroting	Eindjaar prognose	Afwijking
010 Bestuur	-3.275	-3.629	-55
020 Burgerzaken	-1.092	-1.126	-34
080 Overige baten en lasten	-1	-1	
110 Crisisbeheersing en Brandweer	-2.890	-2.943	-53
120 Openbare orde en veiligheid	-1.138	-1.144	-7
610 Samenkracht en burgerparticipatie	-170	5.630	5.800
620 Wijkteams	-93	-49	44
Totaal saldo	-8.658	-3.264	5.695

Toelichting

010 Bestuur

Op de post 'burgerparticipatie' waren geen kosten begroot, we verwachten hiervoor ongeveer € 30.000 aan te besteden voor het participatieproject Verbindend Bestuur. De begroting voor de uitgaven aan de 'Vereniging Nederlandse Gemeenten' is met € 12.000 naar boven bijgesteld, omdat de verwachting is dat de bijdrage aan het GGU-fonds in de loop van 2023 zal gaan stijgen. Verder zijn er nog een aantal kleine aanpassingen gedaan t.o.v. de begroting voor totaal € 13.000.

020 Burgerzaken

Bij burgerzaken is het de verwachting dat de kosten € 34.000 hoger zullen uitvallen dan vooraf was begroot. Dit komt hoofdzakelijk door een aanpassing op de begroting van de kosten 'verkiezingen met € 30.000. Er moesten extra kosten worden gemaakt i.v.m. dubbele verkiezingen en het centraal tellen van de stemmen, waardoor er meer personeel moest worden ingezet. Verder zijn er nog een aantal kleine aanpassingen gedaan t.o.v. de begroting voor totaal € 4.000.

110 Crisisbeheersing en Brandweer

De 'eindejaarverwachting voor dit onderdeel valt waarschijnlijk € 53.000 hoger uit dan was begroot. De begrotingen voor de (bodem en locatie) onderzoeken van de nieuw te bouwen brandweerkazerne zijn met € 30.000 naar boven bijgesteld, volgens verwachting. Ook zijn de begrotingen voor de huisvestingskosten brandweer met € 23.000 verhoogd op basis van de eindejaarsverwachting.

610 Samenkracht en burgerparticipatie

Sinds april 2022 vangen wij vluchtelingen uit Oekraïne op. Bij het opstellen van de begroting 2023 was nog niet bekend wat dit zou betekenen in 2023 en is daarom niet in de begroting verwerkt. Op basis van de bekostigingsregeling voor opvang van ontheemden uit Oekraïne verwachten wij in 2023 een bedrag van het Rijk te ontvangen van € 14,750 miljoen. In de bekostigingsregeling is opgenomen dat wij (ongeacht de werkelijke kosten) een vergoeding van € 83,00 per opvangplek per nacht ontvangen. Hier tegenover verwachten wij ongeveer € 9 miljoen aan kosten te zullen maken.

620 Wijkteams

Bij het onderdeel 'wijkteams' valt de begroting € 44.000 lager uit dan was verwacht. Dit komt omdat de bijdragen van het Rijk t.b.v. begeleiding ex-gedetineerden en voor het 'Veiligheidshuis Drenthe' voor genoemd bedrag niet als 'baten' in de begroting waren opgenomen.

10 Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Taakveld (Bedragen x €1.000) (- = nadeel, + is voordeel)	Actuele begroting	Eindjaar prognose	Afwijking
050 Treasury	1.609	1.907	298
061 OZB woningen	9.089	9.089	
062 OZB niet-woningen	6.514	6.514	
064 Belastingen overig	-233	-230	3
070 Algemene uitkering, Gemeentefonds	137.356	138.489	1.134
080 Overige baten en lasten	225	225	
Totaal saldo	154.559	155.994	1.435

Toelichting

050 Treasury

Op dit moment hebben we te maken met een overschot aan liquide middelen. De verwachting is dat we de komende maanden geen geld hoeven te lenen. Hierdoor hebben we een voordeel van € 100.000 op de rentelasten. Daarnaast ontvangen we over onze tegoeden rente. Hier verwachten we een voordeel van € 198.000.

070 Algemene uitkering Gemeentefonds

In de begroting 2023 zijn de uitkomsten van de meicirculaire 2022 opgenomen. De eindejaarsverwachting is op basis van de decembercirculaire 2022 en is € 1,134 miljoen hoger. We zijn op dit moment in afwachting van de Meicirculaire 2023 en zullen de uitkomsten hiervan meenemen in de 2e GemRap.

11 Overzicht overhead

Taakveld (Bedragen x €1.000) (- = nadeel, + is voordeel)	Actuele begroting	Eindjaar prognose	Afwijking
040 Overhead	-21.543	-21.577	-34
Totaal saldo	-21.543	-21.577	-34

Toelichting

We verwachten een nadeel van per saldo € 34.000 op de energiekosten van enkele gebouwen.

12 Reserves

Taakveld (Bedragen x €1.000) (- = nadeel, + is voordeel)	Actuele begroting	Eindjaar prognose	Afwijking
011 Mutaties reserves	-6.244	-5.370	874
Totaal saldo	-6.244	-5.370	874

Toelichting:

011 Mutaties reserves

Voor de transformatie opgave Jeugd regionaal beheert gemeente Hoogeveen de van het Rijk in 2018, 2019 en 2020 ontvangen gelden voor de 12 Drentse gemeenten. Jaarlijks worden de te besteden middelen ten laste van deze gelden gebracht op basis van een begroting vastgesteld door het ABO (Algemeen Bestuurlijk Overleg van de 12 Drentse gemeenten). De kosten van € 874.250 zijn in deze GemRap opgenomen onder programma 02 Jeugdhulp en Participatie. De dekking vindt plaats door een onttrekking te doen aan de reserve Transformatie Jeugd.

Investerings

Blijven meedoen en talentontwikkeling

Programma (bedragen x € 1.000) (+ is voordeel en - is nadeel)	Actuele begroting	Eindjaar prognose	Afwijking
Onderwijshuisvesting 2023	-8.865	-8.865	0
Tamboer 2023	-895	-895	0
Totaal afwijking	-9.760	-9.760	0

Toelichting

Onderwijshuisvesting 2023

In de begroting 2023 hebben we voor onderwijshuisvesting € 4,5 miljoen opgenomen voor 2023. Vanuit de jaarrekening 2022 wordt er € 4,365 miljoen doorgeschoven. De verwachting is dat we in 2023 op dit moment worden gesprekken gevoerd met de schoolbesturen van RENN4, de Titus Brandsmaschool en het Palet over investeringen in deze scholen. Afhankelijk van de uitkomst start de realisatie. De verwachting is dat we in 2023 niet alle geplande investeringen uitgeven. De exacte hoogte van de investeringen wordt duidelijk zodra de haalbaarheidsonderzoeken zijn vastgesteld.

Tamboer 2023

Voor de jaren 2022 en 2023 is er totaal € 1,33 miljoen beschikbaar gesteld voor de aanpak van achterstallig onderhoud van de Tamboer. Dit wordt ingezet voor LED-verlichting, frequentieregelaars en de vervanging van installaties en apparatuur. Een deel van het budget uit 2022 is doorgeschoven naar 2023, omdat de levering van materialen vertraging heeft opgelopen.

Gezond en vitaal

Programma (bedragen x € 1.000) (+ is voordeel en - is nadeel)	Actuele begroting	Eindjaar prognose	Afwijking
Budget rioleringswerkzaamheden	-2.524	-2.524	0
Afvalwatertransportsysteem Riegmeer-Echten	-2.009	-2.009	0
Totaal afwijking	-4.533	-4.533	0

Toelichting

Geen afwijking

Aantrekkelijk wonen en woonomgeving

Programma (bedragen x € 1.000) (+ is voordeel en - is nadeel)	Actuele begroting	Eindjaar prognose	Afwijking
Budget speelvoorziening	-113	-113	0
Reconstructies openbaar groen	-164	-164	0
Asfaltprogramma 2023 (wegen)	-1.340	-1.340	0
Asfaltprogramma 2023 (fietspaden)	-638	-638	0
Brug weg om de Oost	-488	-488	0
Schoolvonderbrug	-431	-431	0
Houten damwand Industriehaven	-71	-71	0
Houten damwand Kanaalweg	-548	-548	0
Damwand Industriehaven NZ (2024)	0	-45	-45
Totaal afwijking	-3.793	-3.838	-45

Toelichting*Damwand Industriehaven NZ (2024)*

We hebben in de begroting € 1,770 miljoen opgenomen voor het jaar 2024. Het krediet van € 1,770 miljoen is op basis van het prijspeil 2021 en vermoedelijk ontoereikend. Op dit moment maken we al voorbereidingskosten om o.a. de raming te actualiseren naar 2024. Daarvoor muteren we € 45.000 vanuit 2024 naar 2023. De uitkomsten van de actualisatie zijn nog onbekend en worden op een later moment gedeeld.

Ruimtelijke ordening en sport

Programma (bedragen x € 1.000) (+ is voordeel en - is nadeel)	Actuele begroting	Eindjaar prognose	Afwijking
Visie Stadscentrum	-1.687	-1.687	0
Regio Stedenfonds	-1.209	-1.209	0
Renoveren bestaande buitensportvelden (2022)	-188	-188	0
Renoveren bestaande buitensportvelden	-770	-1.145	-375
Herinrichting sportpark Elim	0	-718	-718
Totaal afwijking	-3.854	-4.947	-1.093

Toelichting*Renoveren bestaande buitensportvelden*

Vanuit de jaarrekening 2022 is er € 188.000 aan budget doorgeschoven naar 2023. Dit is voor de afronding van de kunstgrasvelden Bentinckspark veld 1, 6 en 7 en de vervanging van het Hockeyveld. In de begroting 2023 is € 770.000 beschikbaar voor de vervanging van kunstgrasvelden voetbal 10 en 2 of in het Bentinckspark. Onlangs is gebleken dat veld 3 is afgekeurd. We halen de investering van € 375.000 uit 2024 naar voren in 2023 om deze renovatie mogelijk te maken.

Herinrichting sportpark Elim

Op 9 maart is door de gemeenteraad het plan voor de herinrichting sport Elim inclusief financiële consequenties vastgesteld. Voor 2023 is er in totaal € 718.000 beschikbaar gesteld. Inmiddels zijn de voorbereidingen op de uitvoering van de herinrichting gestart. Met de sportverenigingen maken we het plan voor de uitvoering. Op basis van de aanbesteding weten wat de exacte kosten zijn en of we binnen het beschikbaar gestelde budget blijven. Vervolgens starten we dit najaar met het verplaatsen van het hoofdveld voetbal. Mogelijk wordt de realisatie van het kunstgrasveld korfbal begin 2024 gerealiseerd. Vooralsnog gaan we ervan uit dat we de geplande investering binnen het budget en in 2023 realiseren.

Veilig, Zichtbaar en transparant Hoogeveen

Programma (bedragen x € 1.000) (+ is voordeel en - is nadeel)	Actuele begroting	Eindjaar prognose	Afwijking
Cameratoezicht	-138	-138	0
Totaal afwijking	-138	-138	0

Toelichting*Cameratoezicht*

De investering is doorgeschoven vanuit de jaarrekening 2022. In 2022 is het aanbestedingstraject doorlopen en heeft de gunning plaatsgevonden. In 2023 wordt er uitvoering gegeven aan het project.

Bijlage 1: Financiële kengetallen

Netto Schuldquote: Schulden ten opzichte van de inkomsten. De inkomsten van de gemeente bepalen in belangrijke mate de hoogte van de schulden die de gemeente kan dragen.

Formule: Vreemd vermogen (schulden) / Inkomsten exploitatie.

Solvabiliteit: Verhouding eigen vermogen ten opzichte van totale vermogen. Geeft aan welk deel van het gemeentelijk vermogen is gefinancierd met eigen vermogen

Formule: Eigen vermogen (inclusief voorzieningen) / Totale vermogen

Structurele exploitatieruimte: wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoeging aan reserves te delen door de totale baten en uit te drukken in een percentage

Formule: Saldo structurele baten en lasten / totale baten

Weerstandscapaciteit: Middelen waarover de gemeente beschikt om niet begrote kosten te betalen. (= totaalbedrag aan reserves).

Weerstandvermogen: Verhouding tussen het totaalbedrag aan risico's (= benodigde weerstandscapaciteit) en de beschikbare weerstandscapaciteit (= totaalbedrag aan reserves).

Formule: beschikbare weerstandscapaciteit / benodigde weerstandscapaciteit

Kengetal grondexploitatie: Geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten.

Formule: Boekwaarde voorraad gronden / Inkomsten exploitatie

Bij de kadernota 2024 hebben we de volgende signaleringswaarden voorgesteld:

Waarderingscijfer	Minst risicovol	Neutraal	Meest risicovol
Netto schuldquote	< 90%	90%-130%	> 130%
Solvabiliteitsratio	>35%	20%-35%	<20%
Weerstandvermogen	>2,0	1,0-2,0	< 1,0
Structurele exploitatieruimte	>0%	0%	<0%
Grondexploitatie	<20%	20%-35%	>35%